VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

LAUSUNTO
6.9.2017
Ritva Järvinen

Eduskunnan puolustusvaliokunta

Viite HE 70/2017

Asia **Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion virkamieslain 7 ja 8 c §:n ja turvallisuusselvityslain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi**

Tausta

Esityksessä keskitytään valtionhallinnossa ja yleisemminkin kansallisten etujen suojaamisessa esille nousseeseen henkilöiden ulkomaansidonnaisuuksien merkitykseen erityisesti tapauksissa, joissa henkilöt pääsevät kansallisten etujen suojaamisen kannalta kriittisiin tietoihin ja jotka toimillaan voivat aiheuttaa vahinkoa näille eduille.

Valtion virkamieslakiin (750/1994) ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan viranomaisen olisi nimitysharkinnassaan varmistettava, että nimitettävä henkilö on nuhteeton ja että hänellä ei ole virkaan kuuluvien tehtävien asianmukaista hoitoa vaarantavia sidonnaisuuksia ja että hänellä on muutoinkin edellytykset hoitaa tehtävänsä luotettavasti.

Turvallisuusselvityslakiin (724/2014) ehdotettavilla muutoksilla annettaisiin nykyistä selkeämmät toimivaltuudet turvallisuusselvityksiä laativille ottaa huomioon ulkomaansidonnaisuudet.

Ehdotukset

Säännös Suomen kansalaisuutta edellyttävistä viroista

Ehdotuksen valtion virkamieslain 7 §:ssä säädettäisiin niistä viroista ja määräaikaisista virkasuhteista, joiden haltijalta edellytetään Suomen kansalaisuutta. Kanslia katsoo, että ehdotetussa pykälässä on asianmukaisesti otettu huomioon kanslian aiemmin tekemät ehdotukset Suomen kansalaisuudesta määrätyissä viroissa (yksikön päälliköt ja ministerin erityisavustajat). Lisäksi ehdotuksen valtion virkamieslain 8 c §:ssä mainitaan yleisesti ministeriön virka, jonka tehtäviin kuuluu muutoin kuin satunnaisesti käsitellä suojaustasoihin I tai II kuuluviksi luokiteltuja

Snellmaninkatu 1, Helsinki
Snellmansgatan 1, Helsingfors
PL 23, 00023 Valtioneuvosto
PB 23, 00023 Statsrådet
PUHELIN/TELEFON
0295 16001 (vaihde/växel)
FAKSI/FAX
(09) 1602 2165
kirjaamo@vnk.fi
registratorskontoret@vnk.fi

asiakirjoja. Tämä lisäys täydentää kansalaisuusvaatimusta riittävästi sellaisiin virkoihin, joita ei kyetä yksilöimään etukäteen hallinnon, ministeriön organisaation ja tehtävien muutoksista johtuen. Lisäys on kanslian mielestä kannatettava.

Nimitysharkintaa valtionhallinnossa koskevien säännösten selkeyttäminen ja nimittävän viranomaisen tiedonsaanti ja luotettavuuden seuranta valtionhallinnossa

Kanslia katsoo, että uudistuksen myötä nimittävän tahon tieto henkilön mahdollisista yhteyksistä tai sidonnaisuuksista sekä niiden kehittymisestä ulkomaille edistää nimittämisen yhteydessä suoritettavan harkinnan tietopohjaa.

Turvallisuusselvitysmenettelyn kehittäminen

Kanslia katsoo, että ulkomaansidonnaisuuksia koskevan selvityksen liittäminen osaksi laajaa henkilöturvallisuusselvitys on myönteinen asia. Samoin perusmuotoista henkilöturvallisuusselvitystä koskeva muutos eli mahdollisuus selvittää työtehtävissään korkeamman suojaustason tietoja käsittelevien henkilöiden ulkomaansidonnaisuudet on kannatettava asia.

Yhteenveto

Valtioneuvoston kanslia puoltaa esitystä. Esityksen tuoma hyöty ilmenee lähinnä tiedonsaannin parantumisena. On kuitenkin hyvä huomioida, että nuhteettomuuden arviointi ja pelkästään tieto yhteyksistä ulkomaille ei anna perusteita olla nimittämättä ansiointuneinta henkilöä, ellei tiedoissa ole objektiivisesti arvioiden tähän yleisiin nimittämisedellytyksiin kuuluvaa osa-aluetta vaarantavia elementtejä.

Lisäksi olisi hyvä kiinnittää huomio turvallisuusselvityksiä laativien viranomaisten tehtävien kasvuun, joka voi heijastua esimerkiksi nimittämismenettelyiden aikatauluihin.